

Gäller för: Sahlgrenska Universitetssjukhuset
Innehållsansvar: Nahid Kondori, (nahko1), Enhetschef
Granskad av: Nahid Kondori, (nahko1), Enhetschef
Godkänd av: Anneli Fagerberg, (annfa26), Chefläkare

Giltig från: 2025-10-27

Giltig till: 2027-10-15

Vårdhygien – Åtgärd vid stick- och skärskada samt exponering för blod eller blodtillblandad kroppsvätska

Gäller även för Capio Lundby Specialistsjukhus, Carlanderska sjukhuset, Habilitering & Hälsa, Närhälsan i Göteborg och södra Bohuslän samt Sjukhusen i väster och är godkänd av respektive chefläkare. Kan även appliceras i primärvård i Göteborg och södra Bohuslän.

Förändringar sedan föregående version

Ersätter tidigare version daterad 2025-06-13. Uppdatering av ansvarig uppföljande enhet för Sjukhusen i väster och tillägg av Närhälsan i södra Bohuslän. I övrigt endast redaktionella förändringar.

Innehållsförteckning

Bakgrund och syfte	2
Utförande.....	2
Ansvar	6
Relaterad information	6
Arbetsgrupp	7
Godkänt av	7

Bakgrund och syfte

Syftet med rutinen är att personal och studerande har kunskap om och vidtar åtgärder vid stick/skärskada och exponering av blod/blodtillblandade kroppsvätskor.

Avgränsningar

Rutinen avser inte handläggning för personal på Alingsås lasarett, som sker enligt Södra Älvsborgs Sjukhus rutin [Stick- och skärskada samt exponering för blod hos personal](#).

Utförande

Akuta åtgärder

Vid stick och skärskada, stänk på slemhinna och skadad hud (sår, eksem)

- Desinfektera omedelbart med minst 70 % alkohol. Använd rikligt av det som finns tillgängligt till exempel handdesinfektion eller klorhexidinsprit.

Vid stänk i mun

- Skölj noga. Använd det som finns snabbast tillgängligt, till exempel vatten, klorhexidinsprit eller handdesinfektion.

Vid stänk i ögon

- Skölj rikligt med ögondusch eller fysiologisk natriumklorid i första hand. Alternativt kan kranvatten användas. Ta därefter ut eventuella kontaktlinser och skölj igen.

Vid exposition för blod från dokumenterat hiv positiv individ

- Kontakta omedelbart jourhavande läkare på Infektion.

Rapportera till ansvarig chef/arbetsledare, som ansvarar för fortsatt handläggning

Fortsatt handläggning

Exponerad personal/studerande

Kontakta respektive ansvarig enhet nedan för diskussion om provtagning och eventuell vaccination/ behandling samt uppföljande prover.

Tag alltid telefonkontakt före besök!

Personal som arbetar på:	Ansvarig enhet för fortsatt uppföljning:
Högsbo sjukhus Mölndals sjukhus Sahlgrenska sjukhuset	Hudmottagning Sahlgrenska Tel 031-342 8667 Mottagningstid måndag - fredag 08.00-15.45 Övrig tid, telefonkontakt med jourhavande läkare Infektion/Östra. Tel 031-343 4100
Angereds Närsjukhus Capio Lundby Närsjukhus Högsbo Närsjukhus Närhälsan i Göteborg och södra Bohuslän Studerande Östra sjukhuset	Infektionsmottagning Östra Tel 031-343 4282 Mottagningstid vardagar 07.45-16.00 Övrig tid, telefonkontakt med jourhavande läkare Infektion/Östra. Tel 031-343 4100
Kungälv's sjukhus: VO An-Op-Iva, Kirurgi/ortopedi, Akutsjukvård	Kirurgi-, ortopedi- och urologimottagning Tel 0303 – 986 12 Mottagningstider mån-tors 08.00-16.00, fre 08.00-12.00 Övrig tid, telefonkontakt med jourhavande läkare Infektion/Östra. Tel 031-313 4100
VO Medicin, Diagnostik och service, Geriatrik, Psykiatri, Laboratoriemedicin	Medicinsk dagsjukvård Tel 0303 – 982 74 Mottagningstider vardagar 08.00-16.00 Övrig tid, telefonkontakt med jourhavande läkare Infektion/Östra Tel 031-313 4100
Övriga enheter/sjukhus	Följ lokal rutin för fortsatt uppföljning

Provtagning patient (möjlig smittkälla)

- Provtva patienten vilket kräver samtycke. Informera om att positivt provsvar även förmedlas till enhet ansvarig för fortsatt uppföljning.
- Vid exponering på enhet där patienten inte direkt kan tillfrågas, exempelvis laboratorium:
  - Arbetsledaren där tillbudet inträffade kontakter remitterande enhet för inhämtande av samtycke (från patient) avseende utvidgad analys av taget prov eller nytt prov

- Skriv fullständigt födelsetal och initialer. Vid sekretess, koda med de två första och fyra sista siffrorna i personnumret.
- Ett serumrör utan tillsats räcker för alla analyser, Hepatit C (anti-HCV), HIV (anti-HIV/HIV-Ag) och Hepatit B (HbsAg).
- I Remiss- och svarsportalen (ROSP) välj ”Stickskada patient” eller använd [anpassad virologremiss – patient](#). Aktuella analyser är ifyllda, ange telefonnummer till ansvarig chef/arbetsledare.
- Vid stark misstanke om hiv – tag telefonkontakt med virologen via växel 031-342 10 00 samt kryssa i akutsvar.

Eventuellt **positivt provsvar** på patient meddelas per telefon till ansvarig chef/arbetsledare som ansvarar för att svaret vidareförmedlas till patientens ansvarige läkare och till den enhet som ansvarar för fortsatt uppföljning av personal.

Provtagning personal/student – sker på ansvarig enhet för fortsatt uppföljning

- Endast i undantagsfall tas prov på personal på den egna arbetsplatsen och i dessa fall kontaktas alltid respektive ansvarig enhet för uppföljning. Svaremottagare är ansvarig enhet för uppföljning, använd endast [anpassad virologremiss – personal](#). Aktuella analyser är ifyllda.
- Blodprov för immunitetsbedömning: Ett serumrör utan tillsats räcker för alla analyser, Hepatit C (anti-HCV), HIV (anti-HIV/HIV-Ag), Hepatit B HbsAg, anti-HBs (immunitet).

Anmälan

Arbetskada

En händelse som orsakat stick-/skärskada, stänk av blod/kroppsvätskor i ögon, mun, på slemhinna eller skadad hud är en arbetskada. En arbetskada ska rapporteras som ett ärende i MedControl PRO eller motsvarande och även anmälas till Försäkringskassan. Studenter anmäler enligt skolans/lärosätets rutin. Ansvarig chef ansvarar för att händelsen följs upp med syfte att förhindra att den upprepas och att all personal har kunskap om förebyggande åtgärder, se [Stick- och skärskador samt exponering med risk för blodburen smitta hos personal, Förebyggande rutiner](#).

Tillbud

Tillbud är nästan-olyckor, händelser som hade kunnat leda till arbetskada. Ett tillbud ska rapporteras som ett ärende i MedControl PRO eller motsvarande. Ansvarig chef ansvarar för att ärendet följs upp, med syfte att förhindra upprepning av händelsen.

Postexpositionsprofylax/behandling

Bedömning avseende postexpositionsprofylax/behandling utförs av respektive enhet ansvarig för fortsatt uppföljning (se tabell ovan).

Tidsaspekt vid postexpositionsprofylax/behandling

- Efter exposition för blod från **dokumenterat hiv positiv individ** kontaktas alltid Infektionsmottagningen Östra alternativt jourhavande läkare Infektion Östra. Bedömning om postexpositionsprofylax med antiretroviral behandling är indicerat görs i samråd med Infektion. Om postexpositionsprofylax påbörjas ska det ske utan dröjsmål, oberoende av tid på dygnet.
- Eventuell postexpositionsprofylax mot hepatit B påbörjas snarast, helst inom 12 timmar. Skyddseffekten är inte säkert dokumenterad vid postexpositionsprofylax som ges senare än tre dygn efter exposition.
- Postexpositionsprofylax mot hepatit C finns inte. Handläggning består av uppföljning och vid konstaterad smitta behandling.

Uppföljning

Ansvarig enhet (se tabell ovan) ombesörjer fortsatt uppföljning med provtagning, vidare vaccination samt kontroll av vaccinationseffekt.

Om smittöverföring skett inleds smittutredning av ansvarig läkare på den uppföljande enheten.

Kostnader för provtagning, vaccin och läkemedel

- För personal inom Sahlgrenska Universitetssjukhuset regleras detta genom centralt avsatta medel till uppföljande enhet
- För personal inom Kungälvssjukhus står respektive uppföljande enhet för kostnader
- För personal utom Sahlgrenska Universitetssjukhuset och Kungälvssjukhus debiteras respektive avdelning/enhet

- För studerande debiteras respektive skola/universitet
- För läkarstuderande debiteras FoU-enheten, Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Avsteg

Medvetet avsteg från denna rutin dokumenteras i patientjournal om avsteg är kopplat till patient. Annan orsak till avsteg rapporteras i MedControl PRO eller befintligt avvikelshanteringssystem.

Ansvar

Linjechef ansvarar för att denna rutin är känd och följs av alla medarbetare.

Relaterad information

[Anpassad virologremiss – patient](#)

[Anpassad virologremiss – personal](#)

Tillämpliga lagar, föreskrifter eller externa riktlinjer

[Stick- och skärskada samt exponering för blod hos personal](#). Rutin Södra

Älvsborgs Sjukhus

[Risker i arbetsmiljön, Avdelning VI: Smitta \(AFS 2023:10\)](#). Stockholm:

Arbetsmiljöverket

[Kapitel 3 – Allmänna skyldigheter](#). Arbetsmiljölagen 1977:1160

Kunskapsöversikt

[Stick- och skärskador samt exponering med risk för blodburen smitta hos personal](#). Vårdhandboken

[Behandling av hepatit B-virusinfektion hos vuxna och barn – Rekommendation 2019](#). Referensgruppen för Antiviral Terapi (RAV); 2019

[Antiretroviral behandling av hivinfektion 2025 – Behandlingsrekommendation](#). Referensgruppen för Antiviral Terapi (RAV); 2025

[Läkemedelsbehandling av hepatit C-virusinfektion hos vuxna och barn 2023 - Behandlingsrekommendation](#). Stockholm: Referensgruppen för Antiviral Terapi (RAV); 2023

[Skador i arbetet](#). Försäkringskassan

[Guide – Tillbud och arbetsskada](#). Västra Götalandsregionen

Arbetsgrupp

Representanter arbetsgrupp Vårdhygien SU

Jessica Ikonen, hygiensjuksköterska

Sofia Myhrman, hygienläkare

Granskare

Anna Grahn, verksamhetschef, Infektion, Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Eva-Marie Boman, verksamhetschef, Infektion, Södra Älvsborgs Sjukhus

Roumiana Danar, vårdenhetschef, Hudmottagningen, Sahlgrenska
Universitetssjukhuset

Carina Falk, HR-strateg, HR-strategisk avdelning, Sahlgrenska
Universitetssjukhuset

Marie Gardtman, verksamhetschef, verksamhetsområde Medicin, Sjukhusen i
väster

Martin Lagging, Överläkare/Professor, Klinisk mikrobiologi, Virusdiagnostik,
Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Godkänt av

Capio Lundby Specialistsjukhus

Inger Holm Gunnarsson, chefläkare

Carlanderska sjukhuset

Karin Möller, chefläkare

Habilitering & Hälsa

Anne-Berit Ekström, chefläkare

Närhälsan

Monica Radeberg, chefläkare

Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Anneli Fagerberg, chefläkare

Sjukhusen i väster

Philipp Meijering, chefläkare

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Innehållsansvar: Nahid Kondori, (nahko1), Enhetschef

Granskad av: Nahid Kondori, (nahko1), Enhetschef

Godkänd av: Anneli Fagerberg, (annfa26), Chefläkare

Dokument-ID: SU9992-381335686-117

Version: 30.0

Giltig från: 2025-10-27

Giltig till: 2027-10-15